

Europa, diversitat de llengües i Pràctiques a Educació Infantil

➤ « *Ensenyament i competències per una comunicació intercultural a partir d'aprenentatges interdisciplinars i transversals* »

➤ **PROJECTE DE FORMACIÓ ASSOCIADA: UAB- IUFM DE MONTPELLIER**

Philippe Mesmin, école Virginia Woolf, Montpellier.

Teresa Creus, Universitat autònoma de Barcelona, educació infantil.

Isabelle Aliaga, IUFM de Montpellier.

Teresa Malagarriga, Universitat autònoma de Barcelona, educació infantil

En el marc de col·laboració internacional en el camp de la formació de mestres, dues institucions, Universitat Autònoma de Barcelona i el Institut Universitari de Formació dels Mestres de Montpellier han aconduït **un projecte amb la mirada posada a una millor adequació de l'escola als fenòmens de la interculturalitat i a la utilització de noves tecnologies de comunicació**. La formació proposada per aquestes dues institucions, basada en les àrees de llengua i música, ha representat un mitjà de formació inicial i continua i s'han aconseguit resultats d'innovació per a la institució escolar

1.- CONTEXT GENERAL

- Globalització i internacionalització dels intercanvis en tots els països
- Necessitat de tenir-los en compte en els sistemes educatius.
- Desenvolupament de noves tecnologies, complexitat i profusió de missatges per diversos canals de comunicació.
- Dificultats a l'escola per incorporar les noves tecnologies i fer-ne un contingut d'aprenentatge.
- Pesantor de les institucions.

2.- CURS ESCOLAR 2004 / 2005

Dues estudiants Erasmus de la UAB han fet una estada de formació a l'IUFM de Montpellier. El Pràcticum que han fet, ha consistit a posar en marxa activitats a l'escola d'ensenyament plurilingüe (castellà, català, francès) en una classe de parvulari d'una escola de pràctiques en una ZEP (Zone d'Education Prioritaire), l'escola Virginia Woolf de Montpellier. Una estudiant de l'académie de Montpellier realitzarà una pràctiques semblants i acompanyades en una escola de Sant Cugat, escola de pràctiques de la UAB.

3.- CONTINGUT DE LA COL·LABORACIÓ

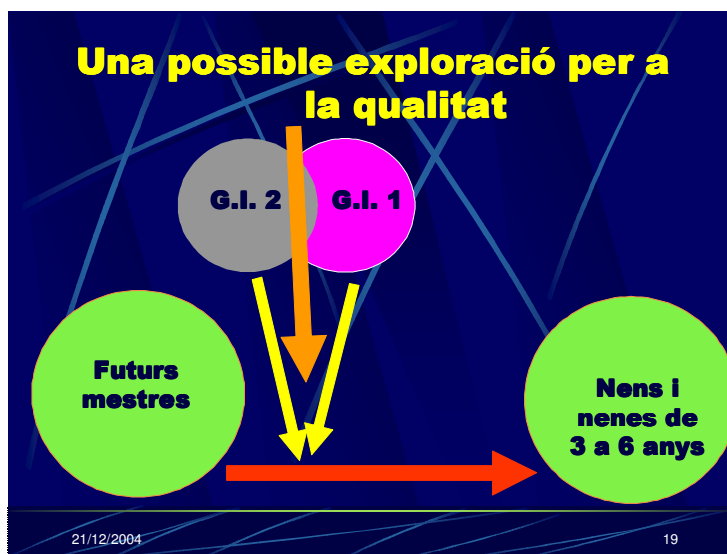
- Entre les dues institucions hi ha hagut el compromís de co-construir, treballar conjuntament, i transmetre un **coneixement reflexiu i teòric a partir de les pràctiques a l'escola sobre l'adquisició de competències per una comunicació intercultural.**
- La utilització de canals de comunicació diversos (imatge, so, expressió corporal i plàstica), el recurs de la interdisciplinarietat (música, llengua i arts plàstiques) han estat a la base del treball didàctic.

4.- DIFERÈNCIES EN LA FORMACIÓ

- Els plans d'estudi presenten diferències molt marcades:
- L'especialitat de formació en Educació Infantil no existeix a França com a tal i no constitueix un pla d'estudis especial com passa a Catalunya
- L'anàlisi de les pràctiques, el lligam entre teoria i pràctica ocupa un lloc més central a la formació dels mestres a l'IUFM, els mòduls, o classes teòriques, estan més orientades sobre la pràctica que les de la UAB.

5.- REPTE

El repte d'aquest treball ha estat **posar en comú els diferents recursos oferts pels dos dispositius institucionals per conjuntar els coneixements i els "saber fer" propi de les dues institucions** amb l'objectiu de impartir una formació més lligada a la professió i millorar la **qualitat** en el domini de les competències per la comunicació intercultural dels infants i dels mestres.

6.- CARACTERÍSTIQUES DE LA POBLACIÓ AFECTADA

- Franja d'edat: menys de sis anys.
- Tenen capacitats imitatives i reproductives per al llenguatge
- No han adquirit actituds etnocèntriques davant de cultures desconegudes.
- El component psicoafectiu dels infants, el podem considerar favorable.

7.- METODOLOGIA

- Els suports s'han construït a partir de la literatura infantil actual, la música i altres disciplines curriculars a l'escola.

- Les activitats proposades s'han adaptat pel que fa a objectius esperats a l'estadi de desenvolupament dels infants i han estat motivadores i lúdiques.
- La funcionalitat del llenguatge ha estat escrupolosament respectada.
- L'aprenentatge lingüístic s'ha fet sempre associant el "dir" i el "fer" i amb l'objectiu de desenvolupar el "saber estar" en la comunicació intercultural.
- S'han provocat actituds positives davant les diferències, la complexitat i les dificultats de comprensió.
- S'han desvetllat actituds de curiositat, d'obertura i de recerca activa per la comprensió.
- La comprensió ha estat considerada com l'element sobre el qual podem construir l'aprenentatge

INTERACTIVITAT I MOTIVACIÓ

La Laia parla en català

La María parla en castellà

ACTIVITATS REALITZADES

- Cantarella: Lluna lluneta
- Audicions:**CANÇONS:**
 - Pàg. 2-3 Qui té raó? KAVALEVSKY (40 AUDICIONS, N°13)
 - Pàg. 19 Quadres d'una exposició. El ball dels pollets a la seva closca. MUSSORGSKY. Versió Tomita (40 AUDICIONS, N°26)
- Presentació de les nines. Arriben dins d'una capsa
- Presentació dels contes: un porta música
- Cançó de Nadal: Caga Tió
- Expliquem el conte del POL
- Cançó joc: En Joan petit quan balla
- Expliquem el conte de la LOLA VOL ANAR A LA LLUNA

8.- DISCIPLINES QUE INTERVENEN EN LA FORMACIÓ DELS ESTUDIANTS

- Didàctica de la llengua i d'altres disciplines ensenyades a l'escola.
- Música
- Ciències de l'Educació: pedagogia
- Psicologia de l'infant
- Lingüística
- Ciències del coneixement
- Teories de l'aprenentatge.
- Informàtica (TIC) aplicada a l'educació

9.- POSTULATS DE BASE

- **Primer postulat** de base: les similituds entre els homes son més fortes que les diferències.
- **Segon postulat de base:** Consideració d'una interacció comunicativa necessària per a l'evolució humana en el marc de principalment de les teories de Palo Alto i de l'interaccionisme simbòlic de Vigostky. Aquesta interacció és concebuda en el sentit vigotsquià com la base de l'evolució personal de cada individu. .
- **Tercer postulat de base: Presència de conflictes** i de les solucions plantejades concebudes com a motors per a l'aprenentatge en el sentit específic de l'àrea de llengua però també en un sentit d'aprenentatge global
- **Quart postulat de base: Tots els infants són capaços d'experimentar el plaer de la descoberta de les diferències i de desenvolupar actituds d'obertura la món**

10.- INTERDISCIPLINARIETAT

- Les competències de comunicació adquirides poden ser utilitzades en diferents llengües per a l'aprenentatge general.
- Desenvolupament de competències per a l'aprenentatge des d'una perspectiva constructivista per damunt de l'adquisició de coneixements específics de les diferents disciplines.
- Suports plurilingües que incorporen continguts artístics i musicals.
- Totes les disciplines són considerades com llenguatges i necessiten un procés cap a l'abstracció.

11.- SELECCIÓ TEÒRICA PER A L'APLICACIÓ METODOLÒGICA

Les estudiants d'ambdues institucions, havien rebut formació per a la utilització a les aules d'Ed. Infantil de suports diversos com ara els següents:

- la interacció verbal i no verbal
- les capacitats lingüístiques dels infants de parvulari
- la narració i la literatura,
- la lectura de la imatge
- la música dins el conte
- la multiculturalitat a l'escola
- l'expressió artística

12.- MAQUETATGE EN TIC

Les contes i els suports emprats van passar per un procés d'adaptació:

- Selecció de contes adequats a l'edat, moment evolutiu i situació concreta,
- Escanejat de les imatges per portar-los en un CD
- Fitxa explicativa de com programem l'activitat a l'aula.
- Enregistrament en vídeo o àudio, de diferents situacions d'aula de manera que l'anàlisi pugui servir per als alumnes en formació.
- Les noves tecnologies com a suport a la comprensió tot omplint el buit que es pugui produir pel desconeixement de la llengua que parlen les narradores.
- L'anàlisi dels fets ens mostra els efectes sobre els infants

13.- OBJECTIUS DEL PROJECTE

- Facilitar la creació d'actituds obertes i receptives davant la diversitat cultural i les llengües desconegudes.
- Posar els futurs mestres de les nostres institucions en situació de ser mestres a Europa.
- Facilitar que les estudiants comprovin les habilitats dels infants en l'apropiació d'elements de cultures diverses i, a la vegada, experimentin les pròpies capacitats.
- Compartir objectius i la concreció pràctica amb professors d'altres Universitats.
- Compartir projectes d'innovació en el marc europeu -multicultural- amb els i les mestres de les escoles.

14.- OBJECTIUS CONCRETATS EN RELACIÓ A CADA ESTAMENT

PARTICIPANT

ESCOLA

- nous aprenentatges: TIC.
- construcció d'una Europa que comparteix la formació de professionals malgrat la diversitat lingüística.
- incidir en les actituds i en la formació de la personalitat dels nens i nenes.
- noves maneres de treballar a les aules: inter-disciplinarietat música i llengua
- autonomia dels infants en l'ús del llenguatge (estratègies de comprensió i de producció).

INFANTS

- Gaudir d'una experiència narrativa i musicada plaent.
- Desenvolupar estratègies per a comprendre un llenguatge diferent en el mestre i copsar les diferents maneres d'expressar-se.
- Aplicar els coneixements d'ús de la llengua que coneixen a altres llengües.

- Aprendre a participar en una conversa i mantenir actituds de respecte.
- Estar receptiu a tots els aprenentatges que surten de cada activitat: moviment, música, art, matemàtica ciències socials i naturals.
- Aprendre a fer ús de les imatges com a eina per arribar al coneixement.
- Canviar l'actitud davant les llengües desconegudes: Si m'hi fixo et puc entendre i puc parlar la teva llengua.

FUTURES MESTRES

- Adonar-se que la comprensió és la base per a l'aprenentatge. Saber assegurar-la.
- Veure la necessitat de la preparació de les activitats.
- Ser capaços d'actuar amb una certa inseguretat.
- Desenvolupar estratègies d'adaptació a les circumstàncies dels infants.
- Aprendre més sobre la llengua del país on van a treballar. Respectar-la com a pròpia dels infants i transmissora d'una cultura que ens caldrà apreciar.
- Adquirir estratègies per plantejar els aprenentatges de manera transversal i interdisciplinària des d'una perspectiva multicultural.

PROFESSORS I PROFESSORES UAB I IUFM

- Observar les variables que intervenen en la realització d'una feina feta fora del país on es viu treballar amb altres professionals.
- Facilitar als alumnes una mirada internacional a la seva preparació com a mestres.
- Afavorir el desenvolupament de capacitats i estratègies per a temes interculturals.
- Actuar de manera directa per tal de resoldre els problemes que es plantegin als alumnes.
- Demostrar que la formació dels mestres pot tenir una part comuna vàlida per a tots els països (innovació, adaptació a les situacions concretes dels infants...) que permeti als alumnes atrevir-se a treballar en diferents països.

AVALUACIÓ

- S'ha fet apartir de la col.laboració de les alumnes que hi han treballat :
 - Continuada: conjunt d'activitats realitzades que s'anaven revisant i modificant
 - Puntual: activitat de comparació entre dos grups.
- S'ha fet l'anàlisi a partir de les teories i els postulats de base.
- Les observacions s'han relacionat amb els objectius plantejats

RESULTATS FINALS

- ***Proposta de funcionament per a les pràctiques dels futurs mestres a altres països de la comunitat europea:*** Estem mirant de tirar endavant un projecte de pràctiques a l'estranger que s'aconduiria des de la Uab.
- ***Propostes per a la millora de la Didàctica a l'aula.***
 - anàlisis fetes entre futurs mestres, mestres de les escoles i professors de les Universitats: El desenvolupament de competències per a la interacció amb els infants s'ha incrementat, en el cas que hem descrit, per les dificultats pròpies de la situació de diverses llengües en contacte des del rol dels professors a l'aula.

- proposar innovacions que modifiquin el treball de llengua tal com s'enfoca actualment a l'aula amb els infants d'Educació Infantil: el treball a partir de dues matèries del Pla d'Estudis ens ha fet veure els elements de transversalitat dels aprenentatges per part dels infants que descobreixen com servir-se dels coneixements de les diferents àrees per comprendre millor i expressar-se.

➤ ***Debat i conclusió***

- sessió de comentari amb tots els estaments implicats: Es van fer unes jornades de treball al mes de gener com a seguiment i valoració del projecte; ens falta encara una sessió final de valoració entre tots. De moment els documents de valoració circulen per internet. Es valorava ja molt positivament des de l'escola i des dels alumnes de pràctiques. Ara ha de sortir un document final.
- document multimedia que podrà ser utilitzat posteriorment a les escoles implicades per a la presentació en fòrums de pares o estaments socials relacionats: l'estem preparant Es presenten petites mostres.